

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

Sermones Duo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

In Evangel. De Septem Panibus, Serm. III. 331

Sic completur hodie quod de seipsa sapientia prophetavit : & nunc idipsum video, quoniam *qui edunt me, adhuc esurient &*. Proinde non vos protraham ultra, sed nec vestram fraudabo esuriam, quoniam quidem sic paratos video, ac si necdum sumpleritis quicquam. Tria considero in quibus tota spes mea consistit, charitatem adoptionis, veritatem promissionis, potestatem redditionis. Murmuret jam quantum voluerit inficiens cogitatio mea dicens : Quis enim es tu, aut quanta est illa gloria, quibusve meritis hanc obtinere speras ? Et ego fiducialiter respondebo : Scio cui credidi, & certus sum, quia in charitate nimia adoptavit me, quia verax in promissione, quia potens in exhibitione : licet enim ei facere quod voluerit. Hic est funiculus triplex qui difficile rumpitur, quem nobis à patria nostra in hunc carcerem usque dimissum firmiter, obsecro, teneamus : ut ipse nos sublevet, ipse nos trahat & pertrahat usque ad conspectum gloriæ magni Dei : qui est benedictus in sæcula, AMEN.

g Eccli. 24. c

Tria spei ful-
cra fortissima.

Duos sequentes sermones, qui & totum Officium Liturgicum pro die festo S. VICTORIS, scripsit S. BERNARDUS, petente Guidone Abbate Arremarensi in Diœcesi Trecenti : in cuius Monasterio eiusdem Sancti corpus adservatur. Cetera ad dictum Officium Ecclesiasticum spectantia, in fine hic reperies. Neque enim hic sermonum seriem interrumpere visum est.

IN NATALI S. VICTORIS

CONFESS. *

SERMO I.

Victoris vita* & gloria spiritualis, non tam ad gloriam quam ad virtutem provocat omnes qui recto sunt corde. Non recti planè sed perverfi est animi antè quærere gloriam quàm exercere virtutem, & velle coronari qui legitime non certaverit. *Vanum est vobis, inquit, ante lucem surgere.* Ita est. Frustra ad celsitudinem nititur gloriæ, qui prius non claruit virtute. Frustra fatuæ virgines sponso obviam surgunt, quarum lampades extinguuntur : & ideo fatuæ quia vacuis gloriantur lampadibus, virtutis oleum non habentes. Absit mihi gloriari nisi in gloria illorum, quibus Propheta congratulans ait : *Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur.* Et infert : *Quoniam gloria virtutis eorum tu es.* Pulchrè non eorum, sed virtutis eorum gloria commendatur, Quæ enim sine virtute est gloria, profectò indebita venit, præproperè affectatur, periculosè captatur. Virtus, gradus ad gloriam : virtus mater gloriæ est. Fallax gloria & vana est pulchritudo, quam illa non parturivit, Sola est, cui gloria jure debetur, & securè impenditur.

* Martyrol.

Roman. refert

ad 26. Febr.

ubi Baron.

In notis horum

Bern. Sermo

nū meminit.

* at. virtus.

a Psal. 126. a

* b Ps. 88. c

Gloria sine

virtute inanis

& indebita.

Sola virtus

gradus ad

gloriam.

Sermones S. Bernardi.

Tt

Sancto

Sancto Victori nec virtus nec gloria deest, sed quemadmodum ambæ res & quo ordine in homine processerunt, id operæ precium intueri. Pugnavit fortiter, viriliter superavit, & sic demum gloria & honore coronatur. Quomodo nempe inglorius remansisset bellator fortis, humilis victor? quanquam nec in die virtutis suæ sine gloria fuit, signis & prodigiis admirandus. Habemus, dilectissimi, in vita Victoris, & quod dignè miremur, & quod salubriter imitemur. Miror vix dedisse in eremo, non vitem, sed fontem. Miror & stupeo infantem adhuc in utero pavori fuisse pavendis dæmoniis, quippe ab ipsis præcognitum, & jam tunc ex nomine designatum. Nec vacuum nomen, ubi hostium fuga & extorta confessio victoriam concessit infantulo. Quis item non miretur furem à dæmone deprehensum, & rursus à dæmone mox hominem liberatum? Quis non etiam omni admiratione stupendum ducat, carne circumdatum hominem, cœlis patentibus, carnis oculos superno infigere lumini, & videre visiones Dei, Angelico insuper mulceri cantico, doceri oraculo? Hæc atque similia in sancto homine veneramur, non æmulamur: Merito quidem, quando & sine salutis periculo possunt non fieri, & sine salutis periculo nequeunt usurpari. Tutius sanè æmulanda solidiora quam sublimiora, & quæ magis virtutem redoleant, gloriam minus.

Studeamus proinde moribus conformari, cui in mirabilibus simulari etiam volumus, non valemus. Æmulemur in viro sobrium victum, devotum affectum, æmulemur mansuetudinem spiritus, castimoniam corporis, oris custodiam, animi puritatem, ponere frænum iræ & modum linguæ, dormire parcius, orare frequentius, commonere nosmetipsos psalmis, hymnis & canticis spiritualibus, diebus jungere noctes, & divinis laudibus occupare. Æmulemur charismata meliora. Discamus ab ipso quod mitis & humilis corde fuit. Æmulemur, inquam, quod existit liberalis in pauperes, jucundus ad hospites, patiens ad peccantes, benignus ad omnes. Hoc enim melius, in his forma est cui imprimamur, in miraculis gloria à qua reprimamur. Illa lætificent, ista ædificent: moveant illa, ista promoveant. Epulemur, dilectissimi, ad mensam divitis vocati, mensam abundantem panibus, deliciis cumulatam. An non dives, qui exemplis nos reficit, protegit meritis, lætificat signis? Dives planè, in cuius hodie convivio solenni Angeli & homines pariter congregantur. Hi ut reficiantur, illi ut delicientur. Isti ut proficiant, illi ut gaudeant. Cuius vita repleta bonis, quid, nisi mensa referta cibus? Nec tamen omnibus omnia apponuntur, sed ut tollat quisque quod sibi expedire & convenire videbit.

Et ego quidem consilio salubriori diligenter considero quæ mihi apponuntur. Cautum est mihi eligere mea, & aliena non tangere. Non extendam

*In sanctis
quædam mi-
randa, quæ-
dam imitan-
da.*

*S. Victoris
nonnulla mi-
rabilia.*

*Sancti potius
in moribus
quam in mi-
rabilibus æ-
mulandi.*

*SS. Vita re-
ferta bonis est*

De S. Victore Confess. Arremarensi, Serm I. 333

dam manum ad gloriam miraculorū : ne si attentavero quod desuper non accepi, perdam meritō & quod videor accepisse. Non levo cum illo oculos ad rimanda secreta cœlestia, ne oppressus à gloria, confusus resiliam, sero confugiens ad consilium Sapientis, qui ait ^c. *Altiora te ne quaesieris, & fortiora te ne scrutatus fueris.* Infertur mensis vinum novum aquarum rubentium: non tango, quia non mihi appositum scio, qui similiter elementa mutare, naturas innovare non valeo. Cerno item in mensa Victoris Angelos illum audisse canentes. Nunquid videbo & ego mihi super nos exhiberi cantores: aut certè citharædos illos de Apocalypsi ^d coram me citharizare in citharis suis? Imperat ille dæmonibus adhuc in corpore vivens, vinctum in corpore solvit corpora jam solutus. Cibi sunt sed non mei, equidem jucundi & sapidi: sed non tangit illos anima mea, quoniam non est inopi mihi unde sufficiam talia redhibere. At si diligenter considero, ecce præ oculis in mensa Sancti, censura iudicii, disciplinæ vigor, sanctitatis speculum, vitæ forma, virtutis insigne. Hæc à me & absq; præsumptione sumuntur, & salubriter insumuntur: & si dissimulo, districtè repossuntur.

quasi mensa plena ferculis, unde quisque sumit quod sibi convenit.
c Eccli. 3. c

d Apoc. 14. 2

Audi adhuc quænam mihi jure apposita putem. Si panem doloris & vinum compunctionis de divitis mensa obtuleris, tollo securus qui sum pauper & inops. Erunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, & poculum meum cum fletu miscebo ^e. Pars mea hæc, qui dolenda commisi. Nec me tamen pigebit, ut æstimo, cibi huius, quoniam qui apposuit scientiam, addit & dolorem. Sed & si temperantiæ, si justitiæ, si prudentiæ vel fortitudinis exempla appareant, ea incunctanter sumo, sciens quia talia oportet me præparare. Hæc mihi apponi, hæc à me repetitum iri non dubito. Nunquid signa & prodigia exigenda à nobis sunt, ut ea diviti vicissim præparemus? Fratres, vasa sunt in honorē illi qui nos invitavit, non cibi pauperum. Tu ergo qui invitatus es, diligenter considera quid tibi ille, quid sibi apposuerit; non enim quicquid in mensa apponitur, tibi apponitur. Quid si in poculo aureo fuerit propinatum? Non poculum tibi sed potus apponitur. Sume potum & pone aurum. Ergo exempla bonorum operum & rectitudinem morum paterfamilias communicat ita domesticis, ut prærogativam sibi retineat in miraculis. In his tamen atq; illis, ille glorificandus est, cuius munus sanctè vivere, cuius virtus signa facere est, qui in Trinitate perfecta vivit & regnat Deus in sæcula sæculorum, Amen.

e Psal. 41. 2

Virtutes à nobis, non prodigia exigenda.

DE S. VICTORE.
SERMO II.

Gaudete in Domino, dilectissimi, qui inter continua suæ pietatis beneficia, indulsit hominem mundo, cuius multi salvarentur exemplo.

T t. 2

Iterum

*Sancti in terris
vives nos informant
ad vitam: in caelis
gaudentes invitant
ad gloriam.*

Iterum dico gaudete, quod factus de medio appropriavit Deo, ut multo plures eius intercessione salventur. Habet ex hominibus cui hominum peccata donet misericors & miserator Dominus. Habet tempus & locum intercedendi pius & misericors advocatus. Equidem locum quietum & tempus feriatum. In terris visus est, ut esset exemplo, in coelum levatus est, ut sit patrocino. Hic informat ad vitam, illic invitat ad gloriam. Factus est mediator ad regnum, qui fuit incitator ad opus. Bonus mediator, qui sibi jam postulans nihil, totum in nos transferre desiderat, & supplicantis affectum & supplicationis fructum. Quid enim quærat sibi qui nullius eget? Dominus conservat eum & vivificat eum, & beatum facit eum in gloria, nihil illi deerit in loco pascuæ collocato. Hæc dies gloriosæ migrationis eius, dies lætitiæ cordis eius, exultemus & lætemur in ea. Introivit in potentias Domini, gaudeamus quia nunc potentior est ad salvandū.

*Anima in caelis beata e-
logia.*

Hodie Victor posito corpore, quo solo præpediri ab introitu gloriæ videbatur, tantò alacrior quantò expeditior penetravit in sancta, similis factus in gloria Sanctorum. Hodie de novissimo & humili loco quem sibi ex consilio Salvatoris elegerat, ipso summo patrefamilias evocante, verus amicus ascendit superius, & est illi gloria coram simul discumbentibus. Hodie despecto mundo, & mundi principe triumphato, supra mundum verè Victor ascendit, accipiens de manu Domini coronam victoriæ. Ascendit autem cum immensa supellectili meritorum, clarus triumphis, miraculis gloriosus. Pausat miles emeritus, & post labores sudoresque peractæ militiæ locatur feliciter, coronatur sublimiter. Anima eius in bonis demorabitur. Quæris ubi? Cum Abraam, Isaac, & Jacob in regno cælorum. Ita cum talibus & tali in loco sibi sedet. Sedet excelsa & fulgida, sedet lætabunda & laudans. Sedet delicata & ornata monilibus suis, stipata malis, fulsita floribus. Sedet, inquam, sibi vacua curis, deliciis affluens, abundans ocii & quietis ad vacandum sapientiæ. Quæ sedit & flevit super flumina Babylonis sedet modo ad fontem vitæ, & conversatio illi secus torrentem voluptatis, cuius impetus lætificat civitatem Dei. Invenit sibi fontem hortorum, puteum aquarum viventium, & cum Samaritana potatur aqua sapientiæ salutaris, ut non sitiat in æternum. Datur illi de fructu manuum suarum, & laudant eam in portis opera eius, & gloriatur testimonio conscientiæ. Conscientiæ dico suæ, non alterius. Sedet media Angelorum, digna planè eorum consortio, quorum desiderio flagrat, puritate nitet, castimonia decoratur. Sedet inter Apostolos vir Apostolicæ gratiæ: nec est quod se abscondat à cuneo Prophetarum, qui quem illi prædixerunt, glorificavit & portavit in corpore suo. Neque se putat victoriosi Martyrum choris Victor noster arcendum, qui duro & diuturno martyrio viventem sui corporis hostiam immolavit.

Sedet

De S. Victore Confess. Arremarensi, Serm. II. 335

Sedet veteranus miles debita jam suavitate & securitate quietus. Securus quidem sibi, sed nostri sollicitus. Non enim cum putredine carnis simul se exuit visceribus pietatis: nec sibi sic induit stolam gloriæ, ut nostræ pariter miseræ suæque ipsius misericordiæ oblivionem indueret. Non est terra oblivionis, quam anima Victoris inhabitat, non terra laboris, ut occupetur in ea; non denique terra, sed cœlum est. Nunquid cœlestis habitatio animas quas admittit indurat, aut memoria privat, aut spoliat pietate? Fratres latitudo cœli dilatat corda, non arctat; exhilarat mentes, non alienat; affectiones non contrahit, sed extendit. In lumine Dei serenatur memoria, non obscuratur. In lumine Dei discitur quod nescitur, non quod scitur dediscitur. Superni spiritus illi qui ab initio cœlos inhabitant, nunquid quia incolunt cœlos, despiciunt terras, & nec magis eas visitant & frequentant? Nunquid quod semper vident faciem Patris, ministerium eyacuant pietatis? Omnes nihilominus administratorii spiritus sunt, missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis^a. Quid ergo? Discurrunt Angeli & succurrunt hominibus; & qui ex nobis sunt, nesciunt nos: nec norunt jam compati, in quibus passi sunt & ipsi? Qui dolores nesciunt, sentiunt tamen nostros: & qui venerunt de magna tribulatione, non recognoscunt jam in quo fuerunt? Scio qui dixit^b: *Me expectant iusti donec retribuas mihi*. Justus est Victor etiam expectans nostram proculdubio retributionem. Non est ille Pincerna Pharaonis, qui inventam gratiam retinuit sibi, prophetæ sui pariter & captivi minimè recordatus^c. Minister Christi est, Christum sequitur. Non est ille oblitus suæ promissionis, nec socio passionis regni consortium denegavit. Non est discipulus contra magistrum; non potest Victor quicquam facere, nisi quod viderit magistrum facientem. Opera quæ ille fecit, & iste fecit similiter.

Jam cœlos ingressus, quos & antè apertos beatis oculis suspiciebat, verè nunc revelata facie speculatur gloriam Dei, absorptus quidem, sed non oblitus clamorem pauperum. Beata visio qua in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Parvulus ad pugnam, magnus ad victoriam, matris viscera necdum exiens, & jam ejiciens dæmonia, cum incremento virtutum ac meritorum. Victor vivens inter peccatores translatus est. O virum præcipuæ sanctitatis, qui antè sanctus quàm natus, antè opere quàm nomine Victor. Adhuc utero clausus jam de hoste triumphavit. O venerandam etiam ipsis Angelis sanctitatem, quam pari studio, etsi dispari voluntate, & mali fugitant & frequentant boni. Nec facile dixerim quid virum astruat sanctiorem, horum favor, aut pavor illorum. Corpore denique terras, mente

Tt 3

cœlos

*Sancti in cœ-
lis securi qui-
dem de se: at
pro nobis sol-
liciti.*

*a Heb. 1. d
Sancti norunt
nobis compati,
& ipsi olim si-
milia passi.
b Psal. 141. b*

c Gen. 40.

*Victor Ange-
lis familiaris,
Dæmonibus
terribilis.*

caelos inhabitans, aliquando familiarius aliqui nunciantes, aliquando ineffabili cantus suavitate plausibiles supernorum voces spirituum audiebat. Verè anima tua, Victor, una ex gemmis, quæ tibi in cruce apparuerunt. Vere infixæ cruci: cum divinæ insertæ gloriæ, eandem tibi claritatis imaginem induit, quam invenit. Vincenti expandit gremium suum, qui pugnanti dederat spiritum suum. O victrix anima, quæ sicut passer transvolans, mundi laqueos evasisti; respice ad incautas animas intricatas illis, periclitantes in illis, ut tuo patrocinio eruamur.

O miles emerite qui Christianæ militiæ duris laboribus, Angelicæ felicitatis requiem commutasti; respice ad imbelles & imbeciles commilitones tuos, qui inter hostiles gladios & spirituales nequitias tuis laudibus occupamur. O victor inclyte, qui & de terra & de cælo gloriosissime triumphasti, illius gloriam nobiliter superbus despiciens, & huius regnâ piè violentus diripiens, respice de cælo ad victos terræ, ut hæc sit tuorum consummatio triumphorum, si & nobis demum vicisse te sentiamus. Nam si ex re nomen tibi, perfecta veritas nominis ex nostra liberatione censebitur: & certè deest interpretationi quandiu nos, qui tui sumus, minimè liberamur. Quàm piùm, quàm dulce, quàm suave, ô Victor, in hoc loco afflictionis & in hoc corpore mortis te canere, te colere, te precari! Nomen tuum & memoriale tuum favus distillans in labiis captivorum, mel & lac sub lingua eorum, qui tui memoria delectantur. Eia ergò fortis athleta, dulcis patrone, advocate fidelis; exurge in adiutorium nobis, ut & nos de nostra ereptione gaudeamus, & tu de plena victoria glorieris. Omnipotens pater, peccavimus tibi, facti filii alieni, sed appropriavimus in Victore, qui dum vicit cupiditatem suam, vincat & iram tuam, nos quoque in gratiam potenter restituat. O victor JESU te in nostro Victore laudamus, quia te in illo vicisse cognoscimus. Da ei piissime JESU sic de sua in te victoria gloriari, ut non subeat oblivio nostri. Fili Dei immitte ei nostri semper in conspectu tuo memorem esse, nostram in tuo tremendo iudicio suscipere & agere causam, qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas DEUS per omnia sæcula sæculorum, AMEN.

† Idem sermo
reperitur a-
pud Petrum
Damiani. Sty-
lus verò potius
Bernardum
redolet. Di-
versas tamen
lectiones inde
descriptimus.

IN FESTO B. MARIE MAGDALENÆ,

S E R M O †

Hodie misericordia & veritas obviaverunt sibi, & multitudo miserationum Domini in peccatricem sceminam refusa est. Filius enim Virginis, peccatricis & menstruatæ manibus attrectatur, Deumque